

látogató előtt csak így nyílik az emberi lélek, a gyermeki szív, melynek közelségére Londonban mindig anynyira vágyott.

A napsugaras körkép Veljko Petrovićnak és még több neves költőnek, írónak, képzőművésznek az író gondos körültekintéssel megformált portréjával s műveik szakavatott kiértékelésével sem lenne teljes, ha ugyanakkor — éppen a teljesség megközelítésének igényével — nem foglalkozik a tartomány nemzetiségeinek költőivel, íróival, képzőművészeivel.

Amint soraiból — nemes szándéka mellett is — kiérezhető, számára ez az anyag (főleg, ami az irodalmat illeti!) nehezebben megközelíthető, mert íróinkat, költőinket csak fordításból ismerhette meg.

Majtényi Mihály szépprózájának szókincse, sajátosan üde játékosága és hangulati árnyalatokat mély lélektanai rezdülésekkel érvényesítő ereje kevésbé mosódik el a műfordításban, mint Fehér Ferenc költészetének eredeti szóképekkel és a poézis igazi harmóniájával szinte köbe vésett sorai. Líránk különleges erejű veretével ezt még semmilyen fordításban nem tudtuk elérni. Ady, József Attila, Radnóti, Illyés költeményei egészen másként hatnak franciául, vagy németül, mint eredetiben. Redőp a »műves« kritikusok közé tartozik, aki nem elégszik meg egy-egy meleg hangzású jelzővel, de itt már küzdelmesebben közelítette meg azt, amit elmondani akart, mint Wanyek Tivadarnál, akinek tárlatán a képek lefojtott fényei és árnyai a nemzetköziség nyelvén szóltak hozzá.

LÉVAY ENDRE

MEGBÍZHATÓ LEVÉLTÁRI KALAUZ

EMIL VOJNOVIĆ — ULMER GASPAR — MIRJANA DIMITRIJEVIĆ — TEREZA BULJOVIĆ: *Vodič kroz arhivske fondove (Istorijski arhiv Subotica)*.

Arhiv Vojvodine, Sremski Karlovci, 1970.

Már szinte a pavlovi feltételes reflexhez hasonlóan érezzük ki előre a kezünk közé kerülő kézi sokszorosítón készült anyagokból a száraz, információkkal telített, időt és figyelmet igénylő, különböző értekezletekre jellemző tartalmat.

Vannak azonban ebben a »műfajban« is figyelemre méltó kivételek.

Levéltári kalauz — áll magyarul is szerényen a román, a szlovák és a ruszin alcímek mellett annak a szintén szerény — jelentőségét nézve talán túlzottan is szerény — kiadvány címdalának belső felén,

amelyet itt pár mondat erejéig ismertetni és méltatni óhajtok.

Többször hallottuk, halljuk, hogy a körülményekhez képest a vajdasági művelődési intézmények közül viszonylag a levéltárak vannak a legjobban megszervezve, s hogy ott folyik a legjobban összehangolt munka is. Az elismerő vélemények értékéből nem von le semmit sem az, hogy a levéltárak működését törvények és előírások szabályozzák. Az eredmények beszélnek. Az archivisták saját munkájuknak és a külső kutatók munkájának megkönnyítésére néhány évvel ezelőtt

elhatározták, hogy bemutatják a tartomány területén működő levéltárakat.

Ennek a sorozatnak legelső kötete a Szabadkai Történelmi Levéltár munkatársainak munkáját dicséri, ennek az intézménynek összállagát ismerteti. Mit lehet röviden erről a hatalmas anyagról és vele kapcsolatban mondani? Arról, amibe a kalauz ad betekintést?

Mindenekelőtt azt, hogy a mennyiségileg igen gazdag levéltári anyag tartalom szempontjából is számottevő. Leginkább a XVIII. század folyamán keletkezett kútfői jelentőségek. Azok a részek, amelyek a többi levéltárban nincsenek, vagy csak hiányosan vannak képviselve. Az 1743—1918 közötti jegyzőkönyvek, iktatók és iratok, amint azt a 3. oldalon olvashatjuk, hiánytalanul fennmaradtak. És ez, bizony, nagy szó. Ráadásul az anyag valóságos tárháza a munkásmozgalmi adatoknak és a felszabadulás utáni szocialista fejlődésnek.

Az összállaggal kapcsolatban szükségesnek tartom elmondani, hogy ez a nagy mennyiségű és jelentős, mintaszerűen rendezett anyag még nincs kellőképpen feldolgozva. És ami adott esetben katasztrofális következményekkel járhatna, ennek az anyagnak elhelyezése ma még nincs megnyugtató módon megoldva. A könyvben van is ezzel kapcsolatban egy szemérmes megjegyzés.

Visszatérve a könyvre, meg kell még állapítani, hogy nagyon világosan és áttekinthetően van megszerkesztve. Megtalálhatjuk benne a levéltár rövid történetét és függetlenül az egyes állagok regiszterét. A tárgyi regiszter minden bizonynyal nagy segítséget fog nyújtani a kutatóknak.

Aki a könyvet türelmesen átlapozza és elolvassa az egyes állagokhoz fűzött, hozzáértéssel és kitűnő érzékkel megszerkesztett történeti jegyzeteket, biztos kezektől kalauzolván ismerheti meg Szabadka változatos, tanulságos történetét.

SZEKERES LÁSZLÓ

